

DOI: 10.33270/01242702.109
УДК 341.231.14

Механізм захисту прав людини в межах діяльності Ліги арабських держав (історичний аспект)

МАМЕДОВ Юсіф*

аспірант відділу міжнародного права та права Європейського Союзу Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України,
м. Київ, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2364-8438>

Анотація. Досліджено один з регіональних механізмів захисту прав людини на основі положень Статуту Ліги арабських держав щодо індивідуальних та колективних прав, Арабської хартії прав людини, а також проаналізовано їх відповідність загальновизнаним міжнародним стандартам захисту прав людини. Забезпечення поваги й дотримання прав людини належить до найважливіших завдань світової спільноти. Повага до прав людини – це підґрунтя свободи та справедливості будь-якої розвиненої держави. Принцип поваги прав людини усвідомлюється як погоджене визнання обов'язків щодо дотримання, сприяння та забезпечення гарантій основних прав і свобод людини на всіх рівнях держави. Прийняття Статуту Організації Об'єднаних Націй та Загальної декларації прав людини, Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права забезпечило створення системи контролю за дотриманням державами своїх зобов'язань щодо прав людини в міжнародному праві. Статут ООН зобов'язує держави вдосконалювати повагу до прав людини. Загальна декларація прав людини слугує основою всього міжнародного права в контексті прав людини. Генеральна Асамблея проголошує Загальну декларацію прав людини як завдання, до виконання якого мають прагнути всі народи й держави для того, щоб кожна людина й інститут суспільства прагнули до визнання значущості прав і свобод, забезпечення шляхом національних і міжнародних прогресивних заходів, загального й ефективного визнання і здійснення їх як серед народів держав – членів ООН, так і серед народів територій, що знаходяться під їх юрисдикцією. У статті актуалізовано питання щодо функціонування міжнародної міжурядової регіональної організації Ліги арабських держав, створення міжарабського механізму захисту прав людини в межах Ліги арабських держав, а також позиції ісламських держав щодо формування міжнародних механізмів захисту прав людини.

Ключові слова: права людини; держава; політика; міжнародне право; Ліга арабських держав; Арабська хартія прав людини; Загальна декларація прав людини; Організація Об'єднаних Націй.

Історія статті:

Отримано: 29.02.2024
Переглянуто: 28.03.2024
Прийнято: 24.04.2024

Рекомендоване посилання:

Мамедов Ю. Механізм захисту прав людини в межах діяльності Ліги арабських держав (історичний аспект). *Філософські та методологічні проблеми права*. 2024. № 1 (27). С. 109–116. doi: 10.33270/01242702.109.

*Відповідальний автор

Вступ

Однією з нагальних проблем сучасного суспільства є питання налагодження взаємовідносин держави та людини через формування ефективних міжнародних і національних механізмів захисту прав людини, адже стан дотримання прав людини є показником стану розвитку демократичної, соціальної та правової держави. Загальновідомо, що права людини – це правовий інститут цінностей, для якого визначальною рисою є встановлення єдиних міжнародно-правових стандартів (Boiko, 2021; Pereverzyeva, Tokarchuk, & Vilko, 2022).

Ісламське право та міжнародне право передбачає комплексний аналіз аналогій між ісламською правовою традицією та міжнародним правом, особливо в контексті врегулювання спорів (Powell, 2021; Kaminska, & Kozubenko, 2023; Kostytsky et al., 2020).

Матеріали та методи

Вагомий внесок у вивчення окресленої проблематики зробили такі дослідники: Х. Бехруз, С. Білоцький, О. Буткевич, В. Денисов, Я. Жукорська, І. Зубар, Н. Камінська, В. Лисик, С. Малік, Т. Сироїд, К. Степаненко, Д. Шарович та ін.

Метою статті є комплексний аналіз прийнятих у межах діяльності міждержавної регіональної організації – Ліги арабських держав (ЛАД) Арабської хартії прав людини, з огляду на її відповідність загальноновизнаним міжнародним стандартам захисту прав людини, а також значення для реалізації сучасних змін сучасної арабської концепції прав людини.

Результати й обговорення

Створенню ЛАД сприяв національно-визвольний рух об'єднання арабських народів у межах боротьби за незалежність під час Другої світової війни.

Функціонувати вказана організація почала з моменту підписання договору «Про дружбу та союз» між Саудівською Аравією та Іраком 1936 року. У преамбулі договору зазначено: «Обидві високі договірні сторони працюватимуть у напрямі об'єднання ісламської та арабської культур, а також військових організацій їхніх країн шляхом обміну науковими та військовими місіями». Цей договір був відкритий до підписання для інших арабських країн. 29 квітня 1937 року до нього приєдналась Народно-демократична Республіка Ємен. Наступним кроком на шляху до зближення арабських країн було підписання 7 травня 1936 року Договору про дружбу між Єгиптом і Саудівською Аравією, яким вперше встановлено дипломатичні відносини між цими двома країнами. Початок

другого етапу утворення арабського союзу пов'язаний з виступом британського міністра закордонних справ Ідена в Палаті громад 29 травня 1941 року. У своїй промові він висловив підтримку арабським країнам у створенні такої організації, яка б об'єднала їхні інтереси. Через рік після цього ініціативу створення арабського об'єднання виявив єгипетський прем'єр-міністр Мустафа Нахас-паша, який запросив сирійського прем'єр-міністра Жаміля Мірідіна і президента Ліванського національного пакту відвідати Каїр з метою проведення тристоронніх переговорів на тему «Створення Арабської ліги з метою розширення співпраці арабських країн» (Zhukorska, 2016).

Згодом відбулися багатосторонні зустрічі за участю представників семи арабських держав – Сирії, Лівану, Іраку, Йорданії, Саудівської Аравії, Єгипту та Ємену, які брали участь у роботі міжарабської конференції 7 жовтня 1944 році в м. Александрії щодо вироблення проекту протоколу. На конференції було запропоновано три пропозиції:

1. Об'єднання арабських народів в єдину унітарну державу.
2. Створення федеративної держави.
3. Заснування міжарабської організації з метою координації діяльності арабських держав і зміцнення їхньої співпраці (Khalid, 1962).

На конференції був підписаний Александрійський протокол про створення Ліги арабських держав як регіональної організації загальної компетенції, заснованої на повазі до суверенітету та рівності всіх її членів. Згодом його підписали Саудівська Аравія (3 січня 1945 року) та Ємен (5 лютого 1945 року). 22 березня 1945 року в м. Каїр (Єгипет) було підписано Пакт Ліги арабських держав. Зазначений документ містить преамбулу, 20 статей і 3 додатки: щодо незалежності Палестини та її участі в роботі ЛАД; щодо співпраці з третіми арабськими державами; щодо призначення Генерального секретаря. Положення Пакту доповнює Договір про спільну оборону й економічну співпрацю 1950 року. Пакт закріпив обов'язок ЛАД надавати всебічну допомогу народам арабським державам, зокрема підтримку в намірах здобути незалежність. З 1950 року ЛАД набула статусу спостерігача при ООН, з огляду на що при штаб-квартирі ООН перебуває постійна делегація ЛАД. До системи ЛАД належать спеціалізовані організації, інститути й установи, що мають особливий правовий зв'язок з нею (Zhukorska, 2017).

Основними цілями ЛАД можна визначити: налагодження більш тісних відносин між державами-членами; координація їх політичних дій для тіснішої співпраці; забезпечення їх незалежності та суверенітету; розгляд усіх питань,

що стосуються арабських держав та їхніх інтересів; забезпечення співпраці між державами-членами в економічній і фінансовій сфері, у сфері транспорту і зв'язку, питаннях культури, громадянства, паспортно-візового режиму, виконання судових рішень та видачі злочинців, із соціальних питань та щодо охорони здоров'я. Основними принципами діяльності ЛАД є такі: паритетна участь держав-членів у керівництві ЛАД; незастосування сили у взаємовідносинах між членами та обов'язок вирішувати спори мирним шляхом; спільна оборона в разі агресії проти держав-членів і застосування політичних, воєнних та економічних заходів проти агресора; невтручання у внутрішні справи держав-членів (Zhukorska, 2017).

У процесі формування ЛАД було закладено основи арабської регіональної політики, які, з огляду на реалії сьогодення, потребують оновлення (Vasylytsiv, & Kuchuk, 2020), зокрема в контексті співвідношення індивідуальних і колективних прав.

З огляду на зазначене, варто проаналізувати визначення понять індивідуального та колективного права. Так, Т. Ковальова (2012) стверджує, що «ті права, якими особа може користуватися незалежно від інших осіб, належать до індивідуальних, а ті, реалізація яких можлива лише групою осіб, а не окремим індивідом, відповідно є колективними» (Kovalova, 2012; Melnyk, 2013).

Натомість Н. Ковалко (2013) стверджує: «Індивідуальні права є природними, невідчужуваними й непорушними, які притаманні індивіду від народження та можуть бути реалізовані як індивідуально, так і колективно. Водночас колективні права не є природними за походженням, оскільки набуваються в міру усвідомлення спільнотою власних специфічних інтересів та реалізуються виключно групою осіб» (Kovalko, 2013). Диференціюючи колективні й індивідуальні права, О. Гьофе (2007) стверджує, що індивідуальні права стосуються власних благ, таких як життя, або власність. На відміну від цього, колективне право, наприклад, право на власну мову, може бути реалізоване лише в спільноті: мову засвоюють і використовують у межах мовної спільноти, спираючись на її багатство, створене спільною практикою. До колективних суб'єктів міжнародного права людства в його інтегральній цілісності зараховують також консолідовані групи діаспор і національних меншин у межах Євро-союзу, які сформувалися під впливом потужних міграційних процесів, тобто так звані мережеві спільноти.

Доповнення суб'єктного складу міжнародного права правосуб'єктністю окремих спільнот є цілком закономірним. Права людини як родової істоти без розгляду її інтегрального зв'язку з колективною особою не можуть уособлювати ідею

абсолютної справедливості. Як засвідчують події на Близькому Сході, абсолютизація ідеї захисту прав людини в їх відірваності від суверенних прав етнонаціональних спільнот фактично гальванізували драматичні події в Іраку, Лівії та Сирії. Тому цілком можна погодитись з А. Карті стосовно того, що «визнати права людини ключовим орієнтиром міжнародного права означає повністю відійти від власне суті проблеми, з якою має стикнутися міжнародне право, а саме – як та чому співвідносяться колективні особи в міжнародному суспільстві. Уся сучасна структура міжнародного права, тенденція до так званого глобального конституціоналізму та верховенства індивідуальних прав людини ґрунтуються на демонізації життя в колективі й товаристві на користь абсолютизації автономії індивідуальної особи, чий сакральний характер полягає саме в тому, що він залишається повністю захищеним від прискільки-вого розгляду. Таким чином, міжнародне право «неправильно розуміє себе, наразі відчувається від себе» (Carty, 2005; Melnyk, 2013).

Зіткнення індивідуальних прав і свобод з колективними правами, які культивуються в неєвропейських суспільствах, стали чи не найбільшим випробуванням для європейської системи правозабезпечення та правозахисту. Загальновідомим є те, що до останнього часу європейська система взаємовідносин індивіда та спільноти з морально-правової позиції ґрунтувалася на концепції індивідуальної свободи, відповідальності, яка виключає поняття колективної совісті й колективної відповідальності (Melnyk, 2013).

У цьому контексті П. Рабінович зазначає, що залежно від того, кому саме (тобто суб'єкту якого виду) належать основоположні права, хто є їх носієм, бенефіціаром, розрізняють такі основоположні права: а) індивідуальні – права людини (індивіда); б) колективні (права людських спільнот та об'єднань). Причому до другого різновиду основоположних людських прав автор зараховує: права соціальних спільнот (націй, соціально-економічних класів, статевих, вікових, територіальних та інших угруповань, зрештою всього певного суспільства); права соціальних об'єднань (сімей, громадських організацій тощо); права всього людства (населення Землі) (Rabinovych, 2015; Pankevych, 2018).

Аналізуючи положення Статуту ЛАД щодо змісту норм, можна констатувати, що в ньому закріплено колективні права. Так, у ст. 2 Статуту з-поміж цілей вказаної організації визначено забезпечення незалежності й суверенітету арабських держав. ЛАД надав політичну підтримку арабським народам у забезпеченні права на самовизначення, без якого не може йтися про індивідуальні права. Крім того, ЛАД робить кроки в

підтримці міжнародного миру та безпеки відповідно до принципів Статуту ООН шляхом вирішення міжарабських конфліктів мирними засобами, виключаючи загрозу війни та її наслідків.

Вивчення вказаного вище Статуту дає змогу стверджувати, що цілі та принципи ЛАД збігаються з цілями й принципами ООН. Водночас, відповідно до ст. 19 зазначеного документа, передбачено можливість перегляду Статуту «з метою організувати зв'язки ЛАД з міжнародними установами, які можуть виникнути в майбутньому для гарантій миру та безпеки», також вирішувати спори мирним шляхом, забезпечення незалежності й суверенітету (Pact of the League..., 1945). Бутрос Б. Галі зауважує, що зміст положень Статуту ЛАД є не лише суттєвим визнанням пріоритету Статуту ООН, а й явним бажанням усунути будь-яку можливу суперечність між принципами ЛАД та ООН (Boutros-Ghali, 1978).

Таким чином, принципи ООН у сфері прав людини є обов'язковими не лише для держав-членів ООН, а й держав-членів ЛАД. Статут ЛАД визнає пріоритет принципів ООН і закладає правові основи здійснення міжарабського регіонального співробітництва у сфері прав людини.

Перший регіональний орган з прав людини в рамках ЛАД було створено за рекомендацією Комісії ООН з прав людини. 1968 року Генеральна Асамблея ООН звернулася до держав-членів ЛАД про створення регіонального комітету з прав людини.

З огляду на зазначене, Рада ЛАД прийняла рішення від 3 вересня 1968 року № 2443 щодо заснування постійного арабського комітету з прав людини. Комітет брав активну участь у підготовці та скликанні регіональної арабської конференції з прав людини, що відбулася в Бейруті в період з 2 до 10 грудня 1968 року та визнала Статут ЛАД правовою основою здійснення міжарабського співробітництва в економічних та соціальних галузях, а також запропонувала арабським державам співпрацювати в межах ЛАД з метою гарантування основних прав і свобод людини згідно з положеннями Загальної декларації прав людини.

14 вересня 1994 року Рада ЛАД за пропозицією постійної комісії з прав людини прийняла Арабську хартію з прав людини, яка складається з преамбули та 43 статей. Водночас це була ратифікація лише однієї держави – Йорданії. Хартія не дала жодного результату, з огляду на що зазнала критики з боку держав і міжнародних організацій.

У березні 2003 року Рада ЛАД рекомендувала Постійній комісії з прав людини обновили цей текст у контексті міжнародного стандарту захисту прав людини. Статут у новій редакції став більш

наближеним до стандартів у цій сфері, адже передбачав такі нововведення: принципи недискримінації та рівності, заборона на рабство, примусову працю всіх форм експлуатації, право на справедливий судовий розгляд і здорове довкілля. Певні проблеми донині зберігаються в межах міжнародних організацій у зв'язку з дискримінацією щодо жінок і дітей. Ісламський світ – це унікальне регіональне явище, яке викликає в багатьох людей різні, а в деяких випадках навіть протилежні думки. Питання прав людини в ісламському світі також викликає багато дискусій. Щодня ми отримуємо численні повідомлення щодо порушення, пов'язані з посяганням на честь і гідність певної категорії населення (передусім жінок і дітей) у цьому регіоні (Sharovych, & Maryniv, 2021).

У сучасних умовах суспільного розвитку змінюються парадигми та моделі виховання дітей, цінності й можливості батьків, компетентних органів і суду щодо забезпечення прав дитини. Більшість держав серед пріоритетних напрямів державних політик визначили захист сімейних прав та інтересів дитини, уникнення насильницьких дій щодо дитини, заборону булінгу тощо (Tokarchuk et al., 2022).

Питання щодо захисту й заохочення поваги до основоположних прав і свобод людини, гарантованих хартією, перебуває на порядку денному світової спільноти. Водночас основне зобов'язання щодо забезпечення прав людини покладається на держави як основні суб'єкти міжнародного права, важливу роль у цій сфері відіграють правозахисники. Діяльність правозахисників, право яких полягає в тому, щоб «індивідуально та спільно з іншими заохочувати і прагнути захищати права людини й основні свободи на національному та міжнародному рівнях», що закріплене Декларацією Організації Об'єднаних Націй 53/144 (1998), часто пов'язане зі значними ризиками (Varnavska, 2020). На сьогодні створені та функціонують відповідні національні підрозділи в таких арабських країнах: у Єгипті – Єгипетська організація прав людини, у Йорданії – Йорданська асоціація прав людини, у Тунісі – Асоціація захисту прав людини. Аналогічні організації наявні в Палестині, Лівані, Марокко, Судані та Ємені. Завдяки формуванню громадської думки як на регіональному, так і на міжнародному рівнях неурядові правозахисні організації істотно впливають на владу країн регіону, спонукають її приєднатися до міжнародних документів з прав людини на шляху до загальної поваги й дотримання основних прав і свобод людини.

Висновки

Аналізуючи положення Арабської хартії прав людини щодо відповідності загальноновизнаним міжнародним стандартам захисту прав людини, слід зазначити, що в преамбулі визначено такі принципи, як свобода, рівність і братерство між людьми. У цьому документі проголошено також права народів: на самовизначення; розпоряджатися власним багатством і природними ресурсами; визначати свою політичну систему та забезпечувати економічний, соціальний і культурний розвиток. Крім того, Статут засуджує расизм, сіонізм, іноземну окупацію та іноземне панування, а також визначає окремі громадянські свободи й права, такі як право на життя, свободу й безпеку особистості, право на повагу до приватного та сімейного життя, право на вступ у шлюб, захист сім'ї, право на приватну власність, вільне пересування осіб, право на громадянство, на політичний притулок. У контексті правосуддя закріплено принципи презумпції невинуватості, кримінального законодавства, законності кримінального покарання, гарантії права на справедливий судовий розгляд компетентним, незалежним та безстороннім судом, а також заборону довільних арештів, тортур і неправильного лікування. Крім того, закріплено такі політичні права й свободи: свобода віросповідання, думки та релігії, право на інформацію, свобода вираження думок, право на свободу зборів, свобода мирних асоціацій, право на створення профспілок і право на страйк. У сфері економічних, соціальних і культурних прав хартія посиляється на право на здоров'я, право на працю та право на достатній життєвий рівень, і визнає набір прав для осіб з обмеженими можливостями (Arab Charter...).

Статут ЛАД переважно спрямований на координацію спільних дій між державами-членами у різних сферах, а саме політиці, економіці, культурі тощо. Щодо індивідуальних прав Статут, попри наявність загальних принципів прав людини, не містить конкретних положень про права людини на рівні з міжнародними документами з прав людини. Проте деякі аспекти прав людини відображено в діяльності й документах ЛАД через прийняття рішень, заяв, резолюцій або інших документів, які містять відповідні посилання. У контексті колективних прав Статут ЛАД містить положення, що передбачають колективні права своїх держав-членів. Ці права можуть стосуватися, наприклад, захисту територіальної цілісності, безпеки держав-членів від зовнішніх загроз або спільних дій щодо економічного розвитку й інтеграції. Діяльність ЛАД у контексті сучасної ісламської концепції прав і свобод людини спрямована на консолідацію ісламських цінностей з міжнародними стандартами прав людини. Це досягається за допомогою різних організаційних механізмів, законодавчих реформ і співпраці з міжнародними організаціями. ЛАД продовжує відігравати важливу роль у просуванні й захисті прав людини в арабському світі, реалізуючи універсальних і регіональних ісламських принципи. Таким чином, ЛАД має складну та багатогранну організаційну структуру й визначений правовий статус у міжнародному праві, що дозволяє їй відігравати ключову роль у регіоні та на міжнародній арені. Причому Арабська хартія прав людини є міжнародною угодою, що має надзвичайне значення для розв'язання проблем захисту прав людини на регіональному рівні в арабських державах.

References

- [1] Arab Charter of Human Rights. (n.d.). Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%80%D0%B0%D0%B1%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%85%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2_%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8.
- [2] Boiko, N.O. (2021). Implementation of European standards of human rights in the national judicial protection system. *Dnipro scientific journal of public administration, psychology, law*, 1, 14-19. doi: 10.51547/ppp.dp.ua/2021.1.2.
- [3] Boutros-Ghali, B. (1978). *La ligue dcs dates arabe in; les dimensions internationales des droit de L'homme*. Paris: UNESCO.
- [4] Carty, A. (2005). International Legal Personality and the End of the Subject: Natural Law and Phenomenological Responses to New Approaches to International Law. *MJIL*, 6(2), 534-438.
- [5] Hofe, O. (2007). *Democracy in the era of globalization*. Kyiv: PPS-2002.
- [6] Kaminska, N.V., & Kozubenko, A.M. (2023). International judicial mechanisms are an effective means of ensuring peace and security. *International and European law in the modern conditions of military aggression of the Russian Federation against Ukraine: problems and prospects of civil society development and the formation of a new world security architecture: materials of the conference* (pp. 10-12). Kyiv: Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka.
- [7] Khalid, M. (1962). *The arab states and the arab leagues* (vol. II). Published by Khayats.

- [8] Kostytsky, M.V., Kushakova-Kostytska, N.V., Gvozdk, O.I., Kravets, V.M., & Shkarupa, K.V. (2020). National identity in an emerging information society: some problematic issues. *Cuestiones Políticas*, 38, 85-94. doi: 10.46398/cuestpol.38e.05.
- [9] Kovalko, N. (2013). Some aspects of the relationship between individual and collective rights. *Bulletin of the High Council of Justice*, 2(14), 209-214.
- [10] Kovalova, T. (2012). Individual and collective language rights: problems of differentiation and implementation. *Theory and practice of public administration*, 4(39), 83-91.
- [11] Melnyk, A. (2013). Correlation of individual and collective human rights in the context of ensuring and protecting freedom of expression. *Bulletin of Lviv University*, 16, 211-220.
- [12] Pact of the League of Arab States (1945). Yale Law School. (n.d.0. Retrieved from https://avalon.law.yale.edu/20th_century/arableag.asp.
- [13] Pankevych, O.Z. (2018) The nature of collective human rights and their relationship with individual rights (in the light of the Universal Declaration of Human Rights). *Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 25(3), 62-77.
- [14] Pereverzyeva, O., Tokarchuk, N., & Vilkova, L. (2022). Constitutional principles of protection of family rights and interests of the child in civil proceedings. *Amazonia investiga*, 11(49), 61-68. doi: 10.34069/AI/2022.49.01.7.
- [15] Powell, E.J. (2021). Islamic law and international law: peaceful resolution of disputes (Oxford University Press, 2020). *European journal of legal studies*, 13(2), 161-170. doi: 10.2924/EJLS.2021.008.
- [16] Rabinovych, P. (2015). Biosocial essence of the fundamental human rights. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 4(83), 8-20.
- [17] Sharovych, D.Ya., & Maryniv, I.I. (2021). General overview of the concept of human rights in the Muslim world. *Law and innovation*, 2(34), 36-37. doi: 10.37772/2518-1718-2021-2(34)-5.
- [18] Tokarchuk, L., Pereverzyeva, O., Volkova, N., Yanitska, I., & Bodnaruk, M. (2022). Constitutional principles of protection of family rights and interests of the child in civil proceedings. *Amazonia Investiga*, 11(49), 61-68. doi: 10.34069/AI/2022.49.01.7.
- [19] Varnavska, K.A. (2020). Organizational and legal mechanism for the protection of human rights defenders at the international regional level. *Bulletin of Kharkiv National University named after V.N. Karazin*, 30, 156-163. doi: 10.26565/2075-1834-2020-30-18.
- [20] Vasylytsiv, S., & Kuchyk, O. (2020). Universal-regional discourse on the functioning of the League of Arab States. *Bulletin of Lviv University*, 48, 13-22. doi: 10.30970/vir.2020.48.0.11035.
- [21] Zhukorska, Ya.M. (2016). League of Arab States: issues of development and prospects. *Actual problems of jurisprudence*, 1, 45-46.
- [22] Zhukorska, Ya.M. (2017). League of Arab States. *Encyclopedia of international law* (vol. 2), (pp. 881-883). In Yu.S. Shemshuchenko, V.N. Denisov (co-chairs) (et al.). Kyiv: Akad. periodika.

Список використаних джерел

- [1] Арабська хартія прав людини. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%80%D0%B0%D0%B1%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%85%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2_%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8.
- [2] Бойко Н. О. Упровадження європейських стандартів прав людини в національну систему судового захисту. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. Вип. 1. С. 14–19. doi: 10.51547/ppp.dp.ua/2021.1.2.
- [3] Boutros-Ghali B. La Ligue des Etats Arabes, in *Les dimensions internationales des droits de l'homme*. Paris : UNESCO, 1978. P. 634–635.
- [4] Carty A. International Legal Personality and the End of the Subject: Natural Law and Phenomenological Responses to New Approaches to International Law. *MJIL*. 2005. Vol. 6. Issue 2. P. 534–438.
- [5] Гьофе О. Демократія в епоху глобалізації. Київ : ППС-2002, 2007. 436 с.
- [6] Камінська Н. В., Козубенко А.М. Міжнародні судові механізми – ефективний засіб забезпечення миру і безпеки *Міжнародне та європейське право в сучасних умовах воєнної агресії РФ проти України: проблеми і перспективи розбудови громадянського суспільства та формування нової архітектури світової безпеки* : матеріали конф. (Київ, 16 трав. 2023 р.). Київ : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2023. С. 10–12.
- [7] Khalid M. The Arab States and the Arab League : a documentary records. Vol. II. Published by Khayats, 1962.

- [8] Kostytsky M. V., Kushakova-Kostytska N. V., Gvozdk O. I., Kravets V. M., Shkarupa K. V. National identity in an emerging information society: some problematic issues. *Cuestiones Políticas*. 2020. Vol. 38. P. 85–94. doi: 10.46398/cuestpol.38e.05.
- [9] Ковалко Н. Деякі аспекти співвідношення індивідуальних та колективних прав. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2013. № 2 (14). С. 209–214.
- [10] Ковальова Т. Індивідуальні і колективні мовні права: проблеми диференціації та реалізації. *Теорія та практика державного управління*. 2012. Вип. 4 (39). С. 83–91.
- [11] Мельник А. Співвідношення індивідуальних та колективних прав людини в контексті забезпечення і захисту свободи вираження поглядів. *Вісник Львівського університету*. 2013. Вип. 16. С. 211–220. (Серія «Філософські науки»).
- [12] Pact of the League of Arab States, March 22, 1945. Yale Law School. URL: https://avalon.law.yale.edu/20th_century/arableag.asp.
- [13] Панкевич О. З. Природа колективних людських прав та їх співвідношення з індивідуальними правами (у світлі Загальної декларації прав людини). *Вісник Національної академії правових наук України*. 2018. Т. 25. № 3. С. 62–77.
- [14] Pereverzyeva O., Tokarchuk N., Vilkova L. Constitutional principles of protection of family rights and interests of the child in civil proceedings. *Amazonia investiga*. 2022. Vol. 11. Issue 49. P. 61–68. doi: 10.34069/AI/2022.49.01.7.
- [15] Powell E. J. Islamic law and international law: peaceful resolution of disputes (Oxford University Press, 2020). *European journal of legal studies*. 2021. Vol. 13. No. 2. P. 161–170. doi: 10.2924/EJLS.2021.008.
- [16] Rabinovych P. Biosocial essence of the fundamental human rights. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2015. No. 4 (83). P. 8–20.
- [17] Шарович Д. Я., Маринів І. І. Загальний огляд концепції прав людини в мусульманському світі. *Право та інновації*. 2021. № 2 (34). С. 36–37. doi: 10.37772/2518-1718-2021-2(34)-5.
- [18] Tokarchuk L., Pereverzyeva O., Volkova N., Yanitska I., Bodnaruk M. Constitutional principles of protection of family rights and interests of the child in civil proceedings. *Amazonia Investiga*. 2022. No. 11 (49). P. 61–68. doi: 10.34069/AI/2022.49.01.7.
- [19] Варнавська К. А. Організаційно-правовий механізм захисту правозахисників на міжнародному регіональному рівні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2020. № 30. С. 156–163. (Серія «Право»). doi: 10.26565/2075-1834-2020-30-18.
- [20] Васильців С., Кучик О. Універсально-регіональний дискурс щодо функціонування Ліги арабських держав. *Вісник Львівського університету*. 2020. № 48. С. 13–22. (Серія «Міжнародні відносини»). doi: 10.30970/vir.2020.48.0.11035.
- [21] Жукорська Я. М. Ліга арабських держав: питання розвитку та перспективи. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 1. С. 45–46.
- [22] Жукорська Я. М. Ліга арабських держав. *Енциклопедія міжнародного права* : у 3 т. / [редкол.: Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін.]. Київ : Акад.періодика, 2017. Т. 2 : Е–Л. С. 881–883.

Mechanism for the Protection of Human Rights within the Framework of the League of Arab States (Historical Aspect)

MAMEDOV Yusif

Postgraduate Student of the Department of International Law and Law of the European Union of the Institute of State and Law named after V.M. Koretsky National Academy of Sciences of Ukraine

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2364-8438>

Abstract. The article examines the provisions of the Charter of the League of Arab States regarding individual and collective rights, analyzes the provisions of the Arab Charter of Human Rights regarding compliance with generally recognized international standards for the protection of human rights. Respecting and observing human rights is one of the most important tasks of the world community today. Respect for human rights is the basis of freedom and justice of any developed state. The principle of

respect for human rights is an agreed recognition of obligations to observe, promote and ensure guarantees of basic human rights and freedoms at all levels of state power. After the adoption of the UN Charter and the Universal Declaration of Human Rights, and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights and the International Covenant on Civil and Political Rights, a system of control over compliance by states with their obligations under international human rights law is created. The UN Charter obliges states to improve respect for human rights. The Universal Declaration of Human Rights underlies all international human rights law. The General Assembly proclaims this Universal Declaration of Human Rights as a task to which all peoples and all states must strive so that every person and every organ of society, always bearing in mind this Declaration, strives through education to promote respect for these rights and freedoms and to ensure, through national and international progressive measures, their general and effective recognition and implementation both among the peoples of the member states of the Organization and among the peoples of the territories under their jurisdiction. This topic determines the relevance of this article, which analyzes the creation and functioning of the international intergovernmental regional organization of the League of Arab States, while investigating the creation of an inter-Arab mechanism for the protection of human rights within the framework of the League of Arab States, as well as the position of Islamic states regarding the creation of international human rights mechanisms.

Keywords: human rights; state; policy; international law; League of Arab States; Arab Charter of Human Rights; Universal Declaration of Human Rights; United Nations.